

POPULACIJA MEDVEDA U NEKIM LOVIŠTIMA REPUBLIKE SRPSKE

Urošević M., Drobnjak D., Matarugić D., Novaković B., Ilić V.

Kratak sadržaj

Ukupna površina lovišta u Bosni i Hercegovini iznosi oko četiri miliona hektara. Ova velika površina i eko sistemi koji je čine trebali bi da obezbede dobre uslove za razmnožavanje i samoodrživost različitih populacija divljači. Na žalost stanje na terenu i nije baš tako. U ovom radu analiziran je odnos između kapacitet lovišta i broja medveda utvrđenog prebrojavanjem. Analiza je obavljena u pet lovišta: Drinić, Klekovača, Kneževo, Ribnik i Teslić

Analizirajući odnos između projektovanog kapaciteta i sledećih kategorija: zreli mužjaci, mladi mužjaci, ženke, mlade ženke, mečad u periodu od dve godine zaključili smo da je odnos između kapaciteta i broja prebrojanih medveda uglavnom nije u srazmeri. Odnos između pojedinih kategorija je takođe nesrazmeran i disproporcionalan u odnosu na projektovani kapacitet lovišta.

Ključne reči: divljač, kapacitet lovišta, medved, kategorije, prebrojavanje

---

Dr sci. Milivoje Urošević, dr.vet.med.spec., Centar za očuvanje autohtonih rasa, Beograd

Dr vet.med.,MSc Darko Drobnjak, Centar za očuvanje autohtonih rasa, Beograd

Prof.dr Dragutin Matarugić, Poljoprivredni fakultet, Banja Luka

Dipl.inž. Bogoljub Novaković, Poljoprivredni institut, Banja Luka

Dipl.ing.Vlajko Ilić, „Šume Republike Srpske“, Banja Luka

Summary

Total of hunting area in Bosnia and Herzegovina is around four million hectares. This large area of eco-systems should provide good conditions for reproduction and sustainability of different populations of wildlife. Unfortunately the situation on the ground is not exactly so. This paper analyzes the relation between capacity and number of bear determined by counting. The analysis was performed in five hunting association: Drinić, Klekovača, Kneževo, Ribnik and Teslić

Analyzing the relation between design capacity and the following categories: mature males, young males, females, young females, little bear in the period of two years, we have concluded that the relation between capacity and number of animals counted is generally not in proportion. The relation between the individual categories of bear is also a disproportionate and disproportionate in relation to the design capacity grounds.

Keywords: *game, hunting capacity, bear, categories, counting*

Uvod

Lovnoproduktivna površina u Bosni i Hercegovini prostire se približno na četiri miliona hektara. To je veoma respektabilna površina na kojoj postoje dobri uslovi za reprodukciju i samoodrživost mnogih vrsta divljači. Jedna od značajnih vrsta lovne divljači je medved. U Bosni i Hercegovini živi soj mrkog medveda (*Ursus arctos Bosniensis*) koga je 1925. opisao Bolkay (Sofradžija 1999.)

Zbog poznatih dugotrajnih negativnih uticaja čoveka na eko sistem u Bosni i Hercegovini došlo je i do značajnih promena u organizaciji eko sistema. Pored znatnih disproporcija u odnosima među vrstama nastupile su i negativne promene u odnosima unutar populacije jedne vrste lovne divljači. Kao pokušaj sagledavanja stanja u populaciji mrkog medveda na teritoriji Republike Srpske urađena je analiza stanja u nekoliko lovišta u Republici Srpskoj.

Pregled literature

Konfiguracija terena u Republici Srpskoj omogućavaju dobre uslove za bitisanje mrkog medveda. Poznato je da ova divljač naseljava brdski i planinski deo na kome se pretežno nalaze šume. Medved je dobro prilagodljiv tako da nastanjuje staništa različitih karakteristika (Gajić,

Popović 2010.). Obitava u sistemima od zrelih lišćarskih šuma (hrast, bukva) do visokih planinskih predela.

Ukoliko bio sistem omogućava dobru ishranu mrki medved naseljava i najudaljenije krajeve na istoku Rusije (Golubi i sar. 2009.). O povećanju populacije mrkog medveda na Karpatima saopštavaju Hell i Sabadoš (1995).

Zbog neodgovarajućeg plana odstrela narušena je seksualna i starosna struktura mrkog medveda u Slovačkoj (Hell, Sabadoš, 1993.). Da bi se održala poželjna struktura populacije mora se voditi računa da se prilikom odstrela ne puca samo na najtrofejnije primerke. Praktičan plan odstrela medveda daje Rakyta (2001.). po tom planu 90% odstreljenih jedinke treba da je u kategoriji do 100 kg telesne mase, 10% do 150 kg telesne mase, a 0% jedinke iznad 150 kg telesne mase.

Materijal i metod rada

Za uvid u populaciju medveda, u nekoliko lovišta u Republici Srpskoj, slučajno je odabrano 5 lovačkih udruženja. Posmatrana je relacija između projektovanog kapaciteta i brojnog stanja na osnovu prebrojavanja za lovne sezone 2008./2009. i 2009./2010. Podaci su uzeti iz zvaničnih dokumentacija posmatranih lovačkih udruženja. Kapacitet lovišta je optimalna gustina naseljenosti neke vrste divljači na površini lovišta. Prilikom određivanja kapaciteta lovišta osnovni parametar je bonitet lovišta.

Rezultati

Kao prvi parametar posmatran je kapacitet odabranih lovišta i po zvaničnoj dokumentaciji njihov kapacitet za medveda prikazan je u sledećoj tabeli

Tab.1. Kapacitet lovišta u odnosu na pojedine kategorije medveda

Lovište	Ukupno	Zreli mužjaci	Mladi mužjaci	Ženke	Mlade ženke	Meće
Drinić	20	5	4	5	4	2
Klekovača	12	3	2	3	2	2
Kneževo	18	4	3	4	3	4
Ribnik	43	9	9	9	9	7
Teslić	29	8	3	8	4	6

Poznato je da se kao jedinica površine lovišta po jednom medvedu računa 500 ha. To se vora imati u vidu i kada se planira, eventualno povećanje populacije medveda u lovištu. Da bi biološki sistem bio održiv broj jedinki u biocenozi mora biti adekvatan arealnim mogućnostima, a tu je pre svega reč o hrani i prostoru.

Realno stanje u populaciji medveda, u posmatranim lovištima, utvrđeno je prebrojavanjem. Rezultati prebrojavanja prikazani su u sledećim tabelama.

Tab. 2. Prolećno prebrojavanje u lovnoj sezoni 2008/2009

Lovište	Ukupno	Zreli mužjaci	Mladi mužjaci	Ženke	Mlade ženke	Meće
Drinić	16	3	3	5	2	3
Klekovača	12	3	2	3	2	2
Kneževo	25	7	6	5	3	4
Ribnik	31	7	6	7	7	4
Teslić	29	8	3	8	4	6

Pregledom ove tabele pada u oči da su u dva društva rezultati prebrojavanja identični sa vrednostima predviđenim u kapacitetu lovišta, dakle idealna situacija. U dva lovišta utvrđeno je da broj medveda, u svim kategorijama, nije dotigao kapacitirani limit i tu bi trebalo obratiti pažnju na tu činjenicu i, ako je moguće utvrditi razloge tome i preduzeti mere da se broj medveda poveća. U jednom lovištu bio je znatno veći broj odraslih jedinki, što nije dobro, a broj mladunčadi je u okvirima kapaciteta.

Brojno stanje na osnovu prebrojavanja u lovnoj sezoni 2009/2010. Prikazani su u narednoj tabeli.

Tab.3. Prolećno prebrojavanje u lovnoj sezoni 2009/2010

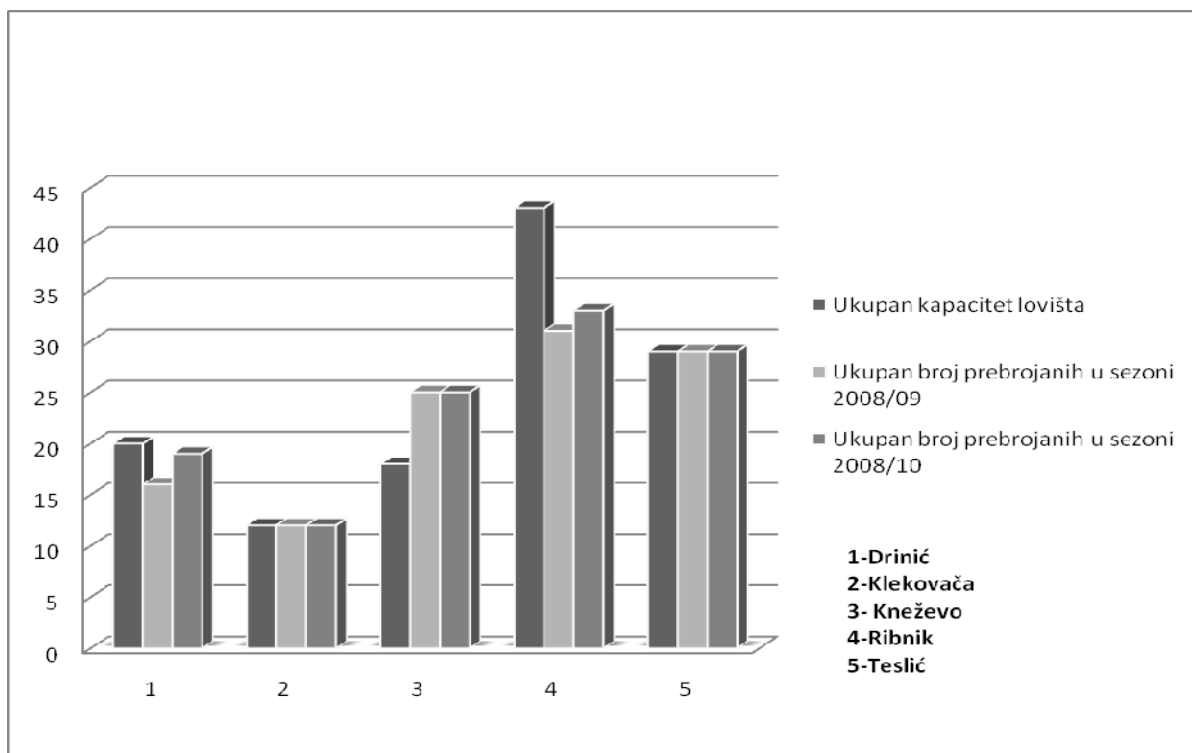
Lovište	Ukupno	Zreli mužjaci	Mladi mužjaci	Ženke	Mlade ženke	Meće
Drinić	19	4	3	5	3	4
Klekovača	12	3	2	3	2	2
Kneževo	25	7	5	6	2	5
Ribnik	33	7	7	7	7	5
Teslić	29	8	3	8	4	6

I po rezultatima ovog prebrojavanja u dva lovišta situacija se nije promenila. Broj članova populacije medveda jednak je broju predviđenim kapacitetom. To znači da je

gazdovanje idealno, što se teško može pretpostaviti i prihvatiti. Postavlja se logično pitanje šta je sa plodnošću odraslih mužjaka i ženki pošto nema promena u broju mlađih kategorija.

Pored ovih, reklo bi se nelogičnosti, očljiva je jednaka brojnost u ovom prebrojavanju i prebrojavanju godinu dana ranije. Nema promena, nema odstrela, eventualnog uginjavanja, stradanja? Ženke se ne kote, ili je sudbina mećića drugačija? U jednom lovačkom društvu razlikuju se podaci prebrojavanja, ima promena u populaciji medveda, međutim utvrđena brojnost znatno prevazilazi kapacitet lovišta, što nije dobro. U takvim slučajevima postoje dve mogućnosti. Jedna od njih je povećanje lovnih površina, da bi se održao odnos jednog medveda na 500 ha, što je praktično nemoguće, ili obaviti planski odstrel i dovesti brojnost populacije u kapacitetom predviđene okvire.

Grafikon 1. Odnos ukupnog kapaciteta lovišta i ukupnog broja prebrojanih medveda po lovnim sezonama

Zaključak

U lovačkim organizacijama sa nedovoljnom ozbiljnošću i studioznošću prilazi se prebrojavanju medveda u lovištu. Bez istinskog poznavanja situacije na terenu nemoguće je organizovati i planirati pravilno gazdovanje, a ono mora biti osnovna ideja vodilja u kompletnom lovnom lancu.

Literatura

1. Gajić I., Popović Z. (2010.): Lovna privreda. Poljoprivredni fakultet Beograd – Zemun
2. Golubi A., Dunišenko A., Zvjagincev D. (2009.): Sostojanie populjacii burogo medveda na Šantarskih ostrovah. Ohotničje sobakovodstvo 1 (13), 26 -28
3. Hell P., Sabadoš K. (1993.): Zhodnotenie ulovku medvedov hnedyh v zapadnyh Karpatoch v rokach 1980-1991. Folia Venatoria 23, 183-201
4. Hell P., Sabadoš K. (1995.): Niektore parametre zapadnokarpatskeje populacie medveda hnedeho (*Ursus arctos*) v roku 1992. Folia Venatoria 25, 97-105
5. Rakyta E. (2001.): Model of the dynamics of population growth and bear hunting in Slovakia. Folia Venatoria 30-31, 267-272
6. Sofradžija A. (1999.): Lovna divljač. SLO B i H, Sarajevo